

POSUDEK VEDOUCÍHO PRÁCE

diplomová práce: **Bc. Sandra Majerová: Slovo jako obraz**

Studijní program: Učitelství pro střední školy (N7504), studijní obor: N VV-ZUŠ (7504T290)

vedoucí práce: **doc. ak. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.**

Předložená práce zodpovědně a cílevědomě řeší dané téma. Ačkoliv zcela přirozeně a logicky začíná definicí obou kategorií (*slovo – obraz*, kde se však autorce zdá být relevantnější dvojice *text - obraz*) dospívá autorka záhy především k jejich vzájemnému vztahu a prolínání. Slovo i obraz pojí jejich schopnost nést informaci, respektive komunikovat. A právě specifika této komunikace autorka mapuje a porovnává. Zcela logicky se pak věnuje vysvětlení pojmu „komunikace“. Dochází k tomu, že slovo a obraz jsou „pouze“ dvěma z možností, avšak těmi pro člověka signifikantními. Pokud jde o slovo, respektive písmo, obraz je prapůvodně jeho imanentní součástí. Dále se autorka dostává k sémiotice. Sdělovaná informace závisí na výběru a uspořádání znaků, respektive na schopnosti jejich čtení. V případě slova i obrazu však vstupují do hry také specifické nástroje (symbol, hyperbola atd.), které čtení informace dále posouvají. Vizualní a jazyková gramotnost tak kladou na recipienta vyšší, intelektuální nároky, podmíněné nejen vzděláním, ale také znalostí místa, doby, sociálních struktur atd.

Následuje mapování pojmu obraz. Definice obrazu skrze rám je relevantní. Bylo by však dobré, kdyby autorka také definovala, co si pod pojmem „rám“ představuje. Obligátní rád napínací či ozdobný v 21. století neobstojí... Lze souhlasit s tím, že „*výtvarný obraz může definovat slovo závěsný*“ (str. 18), ovšem stejně tak nemusí. Je to totiž akcent na fyzický aspekt obrazu, a to ještě navíc pouze na jeden z možných. Ale co nástěnná malba, graffiti, videoprojekce atd.? Pokud jde o srovnání textového a obrazového sdělení, opírá se autorka velmi dobře o úvahy Viléma Flussera. Text umožňuje pojmové myšlení, obraz myšlení magické. Základní rozdíl obou znakových systémů je v percepce. Apriorním vnímáním u obrazu je vidění, u textu čtení. Paradoxně však čtení textu spouští imaginaci a vidění obrazu se transformuje do pojmového uchopení. Tak se obě kategorie sblíží. Sblíží se či pojí je také závislost na zraku. Ačkoliv při čtení textu čteme slova lineárně, a tak se nám postupně odhaluje smysl, u obrazu linearita neexistuje. Dalším společným prvkem je recipient.

Za velmi dobrou považují další kapitoly teoretické části: *Participace textu v uměleckém díle*. Autorka představuje výběr autorů a děl, který je vnitřně koherentní a názorný. Setkáváme se s tvorbou Reného Magritta na konci 20. let 20. století, kubistickými kolážemi Georga Braquea, futuristickým „osvobozením slov“ v tvorbě Marinettiho, sofistikovanou optofonetikou Kurta Schwitterse či konceptuálními výstupy Josepha Kosutha z poloviny 60. let 20. století. V Čechách projdeme dílo Jiřího Koláře, Eduarda Ovčáčka, Vladimíra Burdy, z mladších autorů pak Mancušky, Šalandy nebo Záhoranského. V závěru teoretické části si autorka odpovídá na otázku, zda je text v obraze paradoxem. Na základě předchozích zkoumání dochází k tomu, že text v obraze může být po formální i obsahové stránce zcela relevantní. Na to konto prezentuje přehledovou tabulku různých forem propojení textu a obrazu Evy Krátké (str. 52).

V didaktické části předkládá autorka velmi dobře a zodpovědně připravený projekt, zaměřený na převod literárního jazyka do jazyka výtvarného. Žáci v něm pracují s fotografickým portrétem v kontextu literární ukázky. Projekt autorka realizovala na Gymnáziu prof. Jana Patočky v Praze. Návrh výukových hodin je přehledně strukturován. Nechybí klíčová slova, vazby na dějiny výtvarné kultury, cíle projektu či vazby na RVP. Využívá klíčových prvků zprostředkovaného učení (str. 69). Vše doplňuje reflexe odučeného projektu a fotografická dokumentace prací žáků.

Vlastní výtvarná tvorba autorky je zcela v relaci se zkoumaným tématem. Klíčovým slovem pro všechny výstupy je koncept. Její práce jsou obrazovou polemikou o možnosti textu jako substituce obrazu či textu jako participantu na obrazovém sdělení. Jednotlivé cykly, jak z podstaty slova vyplývá, nejsou ojedinělými výstupy, ale systematickým hledáním v dané oblasti, rozvíjející konkrétní paradigma (tedy opravdovými cykly). Autorka má schopnost soustředěné, erudované a cílevědomé práce, a tak i praktické výstupy podtrhují kvalitu celé diplomové práce. Práci doporučuji k obhájení.

V Praze dne 10. 8. 2017

doc. ak. mal. Mgr. Martin Velíšek, Ph.D.